ПОВІДОМЛЕННЯ

Повідомляється читачів "Нового Світу", що **календарі "Новий Світ" і "Червоний Кобзар" на 1928 р.** вичерпані. З цілого накладу остало не більш 50 примірників. Для масового і дешевого поширення цього цінного збірника оповідань, наукових статей і т.п. зладжено відмінний малий наклад нового передруку п. н.: **"Життя і Поступ".**

Вже вийшли з друку і продаються

Робітничо-Фармерські Пісні і Поезії

Це є перший найбільший і найкращий в Америці

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕКЛЯМАТОР П. Н.:

"ІЛЮСТРОВАНИЙ ЧЕРВОНИЙ КОБЗАР"

Це є великий кобзар підчас концертів, вечерків і т.п. Робітничо-Фармерські Пісні і Поезії повинні бути у всіх укр. роб.-фар. відділах і товариствах; в кожній українській хаті, робітника, робітниці і фармера.

Ціна примірника 25ц.; 6 $1.25; 12—$2.25; 25—$4.25.

Незадовго Видавництво "Новий Світ" випустить з друку стітової слави мистецький твір ІОТФРІДА КЕЛЕРА:

"ОДЕЖА РОБИТЬ ЛЮДЕЙ"

З німец. переклав і передмову нап. **В. Левицький**

Твір цей переложено вже на всі культурні мови і екінці появиться він по раз перший на українській мові в Канаді.

Ціна прим. 25ц.; 12—2.50; 25—$4.90; 50—$9.00.

Пищіть на адресу:

NOWYJ SWIT

BOX 1092. MONTREAL. CANADA.

КОЖНИЙ

робітник і фармер повинен читати й ширити часопис

„УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ"

що виходить в Вінніпеґу три рази на тиждень і коштує лише 4 доляри на рік.

"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Cor. Pritchard & McGregor Sts., Winnipeg, Man.

НОВИЙ СВІ

Культурно-освітний ілюстрований міс

THE NEW WORLD

Illustrated Ukrainian Monthly Magazine of Culture and Knowledge.

Рік—Vol I. Червень—1928—June Ч. 6.

ЗМІСТ ЧИСЛА 6:

	Сторона
М. Тарновський—Кравець	160
Вольтер	161
80-лiття української преси	168
Для здоровля дівчат	174
Іван Франко—Культура середніх віків	176
Вільгельм Оствальд—Моністична проповідь про молитву	179
Howard S. Ross—Остров Принца Едварда	187
Дещо про Канаду	189
Всячина	190
Радощі і мудрощі	192

ЗМІСТ НАЙБЛИЩИХ ЧИСЕЛ:

Проф. Вільгельм Оствальд—Моністична проповідь про розвиток.

Д-р В. А. Івенс—Загадка росту.

Молоко (*Замітки подані Канадійським Медичним Товариством*).

Кістяк старий 100 міліонів літ.

Л. Н. Сейфуліна—Селянська леґенда про Леніна.

Іван Франко—Культура середніх віків.

В. М. Целларіуса — Культурна революція та кооперація.

Соціялізм.

Howard S. Ross—Ню Бронсвик, Квебек, Онтаріо.

Дещо про Канаду; Всячина; Радощі і мудрощі; Зелені свята; Поезії М. Тарновського, то-що.

Річна передплата $1.00 per year.

Published by
The New World Library & Printing Co.
Box 1092
Montreal, Canada.

М. Тарновський

КРАВЕЦЬ

Кравець! Блідий, похилений кравець...
Машина: тор-тор-тор!...
—"Щоб хоч отой ще рукавець...
А заплата буде скоро...
Може встане жінка хвора...
І приберу дитинята...
Ох, заплата!"...

Машина: тор-тор-тор!...
Схопила змора...
Вже пізній час:
Годинник вдарив два...
— Ще раз... Ще раз...

.....

Машина тор-тор-тор!...
—Може встане жінка хвора...
І приберу дитинята...
І біді кінець ..
...Щоб хоч отой ще р-у-к-а-в-е-ц-ь...

КУЛЬТУРА І ОСВІТА

ВОЛЬТЕР

(З приводу 150-ліття його смерти*).

Вольтер.

ПАРИЖСЬКИЙ ПАНТЕОН, що в його пивниці поховані е найбільші й найбільш заслужені сини Франції, крие в них також труну великого французького поета й фільософа, Вольтера. Але тільки оловяну труну! Бо в 36 літ опісля, як його поховали тут сини великої французької революції, — в 1837 р. побожна шайка реакції потайки вдерлась до пантеону, розбила труну, викрала поетові кістки й розкинула їх за Парижем по пустих полях. В пантеоні лишилась таким чином тільки порожня поетова оловяна труна й вона досі там е.

Хто ж це був такий, для котрого вороги мали таку бішенну й сліпу ненависть, що навіть і по смерти його не забули на ньому так негідно й безчесно пімститись?

Франсуа Аруе *Вольтер* (François Arouet de Voltaire) народився 1694 р. в Парижі. Він походив із шляхетної родини. Батько був нотарем. В ранніх літах почав уже виявляти письменську ді-

*) Стаття ця для браку місця не могла ввійти до травневого числа "Нового Світу".—**Редакція.**

яльність. Пише вірші, романи, театральні песи.

XVIII століття у Франції:—це так зв. *століття освітности й раціоналізму*, це століття великої духової боротьби молодої французької буржуазії проти пануючої кляси шляхти й попівства на всіх полях духового життя. Все, що у Франції було здорове, молоде, повне сил, ентузіязму й віри в будучність, виповіло війну на життя і смерть старим реакційним силам, тиранії шляхти, попівства й церкви. Все, що не могло устоятись перед розумом (ratio, звідци раціоналізм) молодої французької буржуазії, осуджувалось і відкидалось.

В числі цих великих духів французького раціоналізму й освітности знаходимо Вольтера, що все своє життя віддав боротьбі проти лютих ворогів поступу, проти шляхти й попівства та їх режіму. За це люто переслідували його аж до смерти й навіть по його смерти. А в боротьбі проти цих могутніх сил реакції він не мав иншої зброї, як слово, що було гостріше від меча. Він пристрастно любив правду та обстоював її всюди й скрізь, не зважаючи на найбільші переслідування своїх ворогів.

Стара Франція, Франція шляхти й попівства розкладалась і гнила, але жила в найбільших достатках і роскошах паразітарно, на кошт усіх инших суспільних кляс а в першій мірі закріпощених селян. В особі Вольтера знайшло це життя немилосерного й безпощадного сатирика. В поемах, театральних песах, романах, історичних і фільософічних працях, приватних листах він піддає всю цю стару, шляхецько-попівську Францію з її по-

рядками й інституціями, з її усім життям і звичаями, з її тиранією і глупотою—їдкій і гострій сатирі. Яка була це сатира, яка була її страшна сила, вистарчає згадати, що за неї удостоївся Вольтер від своїх ворогів загальних епітетів: антихрист, чорт, руїнник!

Дуже вчасно прийшлось Вольтерові зазнайомитись з державною тюрмою в Парижі, Бастилею. Маючи ледви 20 і кілька років попадає він туди. І пізніше ще часто прийшлось йому сидіти в ній, коли тільки важився повертати зза кордону. Бо більшу частину свого життя Вольтер перебув в Анґлії, Голяндії, Прусії та Швайцарії. А коли вертав до Франції, то все старався оселювати близько її кордону, щоби не попадати в лабети своїх ворогів.

Попавши перший раз у Бастилію, він пише в ній поему в честь вільнодумного французького короля Гайнріха IV. що була гострим осудом сучасних релиґійних воєн, католицької релиґії і церкви. Згадаймо тільки, що переслідування церкви велись тоді з найбільшим фанатизмом, особливож в архикатолицькій Еспанії. Костер був улюбленою і звичайною карою церкви. Коли в 1721 р. запросили французьку принцесу на еспанський престол, то в її честь спалено на кострах аж 9 людей. Але як міг писати Вольтер у тюрмі свою поему, коли йому заборонили писати й не давали ні паперу ні пера. Вольтер удався на хитрий спосіб. Між друкованими рядками книжки, що йому в тюрмі лишили, він вишкрябував крадькома вірші своєї поеми.

Колиж вийшов із тюрми, велів оден шляхтич свому лякейові вибити його ще до того на власних очах. Він утік до Анґлії, що її любив, але не на стільки, щоби замикати очі свої на все, що в ній діялось. І для неї не щадив він своєї сатири й глузувань. Варто хочби для прикладу навести отсі слова з одного його листа: "В Лондоні стрічаються на біржі Жиди, магомедане й християне і відносяться до себе так добре, наче-б мали одну тільки реліґію і наче-б уважали вони за безбожного лише того, хто збанкротував".

З инших його протицерковних поем особливо заслуґує на увагу "Орлеанська дівиця", де він надзвичайно блискучо бичує церковні забобони в леґенді про святих та глупоту церкви. Не диво, що за цю поему смертельно зненавиділи його попи й церква. Ця ненависть впрочім його була цілком заслужена. Аджеж Вольтер був лютим і фанатичним ворогом церкви. Відомі його слова до неї: Ecrasez l'infame! Розчавте негідницю!

Ще багато инших творів фільософічних та історичних написав він, про котрі немаємо змоги тут згадувати. Був теж співробітником великої французької "Енциклопедії (1750—1772, 35 томів), цього лексикону всеї зібраної мудрости французької буржуазії XVIII століття. Полишив теж багато по собі листів. Але про одну історичну працю треба нам зокрема й більше згадати, бо вона посередно відноситься до України й до Українців. Ця праця має заголовок: *"Історія Карла XII-го"*. Як подає Ілько Борщак в своїй статі у львівському "Світі" (ч.: 21—22, 1927.) п. з.: "Вольтер і Україна", головні матеріяли до шведсько-українського союзу 1709 р. (Карла XII. з Мазепою) доставив Вольтерові Пилип Орлик, що перебував тоді в Сальоніках на еміґрації. Праця Вольтера появилася вперше в світ в Руані в 1731 р. у двох томах, 12°. Через цензурні перешкоди зазначено на обгортці "Базель".

Ось важніші виривки із цеї праці, що його присвятив Вольтер Україні й Мазепі:

"Україна, край козаків, знаходиться між Кримським ханатом, Московією й Польщею, вона має більше ста наших миль з півдня на північ і майже стільки від сходу до заходу; Бористень (Дніпро), що пересікає її, розділює Україну на дві майже рівні частини. Найдальше на північ висунута частина загосподарювана й багата. Південна частина, що лежить при 48 степ.—одна з найродючіших країн світу, але при цьому найбільша пустеля. Погане урядування придушило все те добро, що природа дала тут людям... Україна завжди прагнула до свободи, але, оточена Москвою, Туреччиною і Польщею, вона примушена була шукати собі протектора в одній із цих трох держав.

"Україна піддалася спочатку Польщі, що поводилася з нею зовсім як з поневоленою країною, відтак піддалася Московитові, що уярмлював її неначе рабів, як це завше е звичаєм у Московитів. Спочатку користувалися Українці (les ukrainiens) привілеєм обирати собі володаря під назвою гетьмана, але скоро позбавили їх того права, й гетьмана стала призначати Москва. Той, що правив у ті часи, називався Мазепа й мав колись ранґу шляхтича Поль-

щі, бо родився на Поділі. Слава Мазепи причинилась до того, що цар іменував його володарем України. Одного разу, як Мазепа був в Москві, звернувся до нього цар, щоб він (Мазепа) поміг зробити козаків більше залежними. Мазепа відповів, що становище України і характер її нації є непереможні перешкоди для здійснення царських плянів.

"Пяний цар назвав Мазепу зрадником і загрозив, що посадить його на паль. Повернувшись на Україну вирішив Мазепа повстати. Він хотів стати незалежним володарем й отворити могутнє королівство з України та відламків Росії. Це була відважна людина, далекозора, невтомна у праці, хоч поважного вже віку.

"Він з'єднався таємно зі шведським королем, щоби прискорити кінець царя... Московити викрили й попередили його пляни; вони напали на козаків і знищили його до щенту; видані приятелі Мазепи, захоплені зі зброєю в руках, загинули в скількости трицяти чоловіків на колесі. Його міста спопеліли, його скарб загарбали, зброю і постачання, що приготовлено для шведського короля, було захоплено.

"Мазепа зміг ледви сам врятуватися з 6-ма тисячами козаків і кількома кіньми, навантеженими золотом та сріблом. Шведський король приніс йому надію на підтримку. Розюшені на Московитів козаки прибували відділами у шведський табор...

"Оден лише козацький володар Мазепа дав змогу втриматися Шведам. Без його допомоги шведська армія була-б загинула від голоду та мізерії.

"Цар запропонував Мазепі повернутися під його владу, але козак залишився вірний своїому новому союзникові; чи боявся страшних катувань колесом, від яких загинули його друзі... Цар Петро, що добре поставився до полонених Шведів, колесував зате всіх козаків, що попали до нього в полон".

Дякуючи Вольтерові, Мазепа й Україна стали тоді в Західній Европі дуже популярними. Протягом двох століть поети, письменники, малярі, композитори славили Мазепу, а почин цьому дав Вольтер.

Помер Вольтер в ночі з 30-го на 31-го травня 1778 р. у формальній апотеозі. Під кінець свого життя він повернув до Парижа, вже як світової слави вільнодумець, поет і фільософ, знайомість з котрим уважали собі за честь навіть коронованні голови (пруський король Фрідріх II). Його ворог Людвік XV помер і Вольтер міг свобідно жити в Парижі. Скоро помер тут. Його поховали тайно в каплиці. Але 11 літ пізніше, за часів великої французької революції, Національне Зібрання рішило поховати його найторжественіше в пантеоні. Труну везло шість пар білих коней. Сини революції гідно оцінили заслуги Вольтера та пошанували память того, що через ціле своє життя своєю духовою зброєю приготовлював вибух революції.

Та не могли з цим помиритись темні сили реакції. В 36 літ пізніше викинули вони його кістки з пантеону. Це була пімста її. Але дух Вольтера *живий* до нині й безсмертний!

(Л)

80-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ
1848—1928

В ДНІ 15-го травня, 1928, минуло 80 літ від коли вперше появилася ґазета в українській мові.

Відомий історик, директор Бібліотеки Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Іван Кревецький, присвятив одну зі своїх цікавих історичних розвідок початкам преси на українських землях*). З розвідки цієї вибираємо оце кілька фактів і дат для наших читачів.

Перший часопис на Україні появився у Львові в 1776 р. Був це тижневик у французькій мові п. н.: "Ґазет де Леополь". Виходив тільки оден рік. Одинокий відомий досі, тай то неповний, примірник його зберігається в Бібліотеці Осолінських у Львові*).

Через більш ніж чверть століття Львів був одиноким містом на всій соборній Україні, де раз-у-раз виходили часописи: французькі, німецькі, польські. Між иншими від 1794 р. став виходити тут щодня "Дзеннік патріотичних політиків"—перший щоденник у Львові і на Україні і перший часопись суто польський. Тим більш цікавий для нас факт,

*) Ів. Кревецький. Початки преси на Україні 1776—1850. Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові. 1927.

*) Всі вістки, немовби часопис у Львові існував вже в пол. 17 ст.,—невірні.

що видавцем його і першим редактором був о. Мих. Герасевич,—пізніше автор відомих цінних "Аннал Еклезіс Рютене" і визначний український діяч та патріот. В 1811 р. появляється у Львові новий часопис у двох виданнях: "Ґазета Львовська" згл. "Лемберґер Цайтунґ", що від того року виходить у польськім виданню безперервно аж по нинішній день (118 літ). Це нині найстарший часопис на всій Україні.

Друга з черги після Галичини українська земля, де появилася преса, це Холмщина. Там у Замостю в 1803 р. став виходити часопис "Дзенник Економічни Замойські".

Перший справжній часопис на Вел. Україні появився в 1812 р. в Харкові, що був тоді одиноким університетським містом, а разом із тим і культурним центром Вел. України. Це тижневик "Харьковський Еженедельник". Другий часопис на Вел. Україні став виходити в 1816 р. також в Харкові п. наз.: "Украинский Вестник". В нім друкували свої писання (і по українськи) П. Гуляк-Артемовський та Гр. Квітка-Основяненко. В 1824 р. появляється там-же "Український Журнал". Після Харкова йде Одеса, де в р.р. 1820—28 появляється ряд часописів у французькій і російській мові. Найпізніше, бо аж в 1835 р. став появлятися часопис в Київі.

Перший часопис на Закарпаттю появився в найдальше на захід висуненім місті—у Пряшеві. Був це спільний часопис Кошиць і Пряшева "Каса-Епержесі Ертесіто—Кашау-Епержесер Кундшафтсблат", що став виходити в 1841 р. в мовах ма-

дярській і німецькій та проіснував до 1914 р. В 1845 р. появляється перший часопис в Ужгороді в мадярській мові.

На самому кінці йде Буковина. Тут перший часопис появляється щойно в 1848 р. в Чернівцях. Була це румунсько-німецька "Буковина".

До того часу всі часописи на Україні появлялися в різних мовах: французькій, німецькій, латинській, польській, російській, мадярській, румунській,—тільки не в українській. Перелім під цим оглядом наступив щойно в 1848 р. Тоді вперше появляється українська національна преса в українській мові.

Думка видавати часопис українською мовою зародилась була одначе раніше.

Вже в 1830-ох р.р. Маркіян Шашкевич під час свого побуту у львівській духовній семинарії робив заходи видавати у Львові український часопис. Одначе не дістав на це дозволу. Проект видавати часопись українською мовою повстав знову в 1842 р. Тоді сам австрійський уряд, щоб відвернути галицьких Українців від Росії, мав намір видавати у Відні український літературний журнал в українській народній мові і латинкою. Редакцію його запропоновано Іванови Головацькому. Та проект цей не був зреалізований. В кінці в р р. 1843—1847 було ще кілька заходів видавати український часопис (о. Йосиф Левицький, о. М Куземський й ин.). Але й ці заходи не мали успіху.

Нарешті з настанням політичної свободи в Австрії 15-го травня 1848 р. появився у Львові український політичний двотижневик під назвою "Зоря

Галицька"—перший національний український часопис в українській мові на всій Україні.

"Зоря Галицька" була орґаном "Головної Руської Ради". Тим самим вона була провідним українським часописом у сих часах для всіх українських земель Австрії (Галичина, Закарпаття, Буковина). В ній виступили майже всі визначніші українські політичні й культурні діячі з Австрії тих часів. Виходила зразу в народній мові і народньою мовою; пізніше кілька разів міняла свій напрям. Проіснувала 10 літ—до 1857 р. включно.

"З появою "Зорі Галицької" починається українська національна преса в українській мові. Осереджується вона найперш у Львові. Та вже в 1849—50 р.р. поширюється на Відень і Будапешт.

В 1862 р. появляється перший український часопис на галицькій провінції. Це "Голос Народний", що став виходити в Коломиї.

Перший український часопис на Закарпаттю появляється щойно в 1867 р. Був це "Учитель", що виходив в Ужгороді (не "Свет", як написано у "Споминах" закарпатського діяча о. Волошина). "Світ" появився там-же того-ж року, одначе пізніше.

Що торкається Буковини, то вже в 1850 році появився в Чернівцях український урядовий "Вестник" законів для Буковини. Та перший український громадський часопис появився там щойно в 1870 р. під назвою "Буковинська Зоря".

Головним осередком української преси в 2-гій половині 19-го ст. є Львів. Тут і появляється тоді цілий ряд українських часописів. Найважніші з них: "Слово", "Правда", "Зоря" і "Діло".

"Слово" стало виходити в 1861 р. під ред В. Дідицького. Виходило до 1887 р.—отже 27 літ. Зразу як тижневик, відтак два рази, а від 1873 р. три рази на тиждень. Появилося воно завдяки тодішньому меценатови Мих. Качковському, який не тільки що заложив вимагану тоді законом ґазетну кавцію в квоті 3000 ґульденів а. в., але намовивши Дідицького обняти редакцію ґазети, підпомагав в початках редактора і співробітників постійною місячною платнею. Крім Качковського піддержував "Слово" через перших 6 місяців щомісячними жертвами також галицький митрополит Григорій Яхимович. "Слово" в перших роках було загально-національним часописом. Поруч представників москвофільського напрямку виступають в нім також визначні тогочасні українські діячі з Галичини і Великої України (Куліш, Ониський й ин.). Та від 2-гої пол. 1860-тих років, а головно від 1871 р., коли редакцію обняв В. Площанський, аж до кінця є воно москвофільсько-об'єднуючим орґаном. Все-ж таки аж до кінця свого існування воно займало визначне місце серед преси не тільки у Львові, але взагалі в Галичині.

В 1867 р. появляється у Львові "Правда", новий чисто український часопис, що відразу займає визначне місце серед тогочасної української преси.

"Правда" виходила в роках 1867—70, 1872—80 і 1888—98, отже 23 роки, з початку три рази на місяць, потім щотижня; далі щомісяця, два рази на місяць; вкінці знова що тижня. Редаґували її між инш. Ом. Партицький, д-р К. Сушкевич, Н. Вахнянин, д-р Ол. Огоновський, В. Барвінський, д-р

Е. Олесницький і ин. Серед авторів, що їх писання надруковані в "Правді", зустрічаємо: 1) з Вел. України П. Куліша, М. Вовчка, М. Костомарова, Ол. Конисього, Ол. Стороженка, Ст. Руданського, Ів. Нечуя-Левицького, Ів. Рудченка, Ганну Барвінок, Ол. Чужбинського, П. Мирного, В. Лиманського, М. Драгоманова, В. Самійленка, Карпенка Карого, М. Грушевського, А. Кримського, Б. Грінченка, М. Загірню, М. Школиченка, Тр. Зінківського, М. Коцюбинського, Л. Старицьку і ин.; 2) з Галичини: В. Шашкевича, Ф. Заревича, Н. Вахнянина, Е. Желехівського, д-р О. Терлецького, ВОЕСМВЫГСМММ, д-ра М. Бучинського, д-ра Ю. Целевича, д-ра О. Терлецького, В. Навроцького, К. Устіяновича, д-ра Ом. Огоновського, о. Ст. Качару, В. Федоровича, Кс. Климковича, В. Барвінського, д-ра Ів. Пулюя, Гр. Цеглинського, Ів. Франка, Ю. Романчука, Ол. Барвінського й ин.; 3) з Буковини: Д. Млаку, Ю. Федьковича, Наума Шрама і т. д. Як бачимо з наведеного вище спису імен, "Правда" згуртувала коло себе майже всіх визначніших представників українства тих часів з цілої майже України. Вона була отже першим політичним всеукраїнським часописом взагалі.

Третім визначним українським часописом в 2-ій пол. 19-го ст. був літературно-науковий часопис "Зоря", що появився у Львові в 1880 р. і виходив 18 літ, до 1897 р.

Першим видавцем і редактором "Зорі" був Ом. Партицький. В 1885 році переняло часопис Тов. ім. Шевченка і видавало його аж до кінця. До 1890 року "Зоря"—нічим не видавалася. За-

мітна зміна наступила щойно від 1891 року, коли редакцію її обняв п. В. Лукич-Левицький. Від тоді "Зоря" починає гуртувати коло себе чим раз більше тогочасних укр. письменників з Галичини і Вел. України та стає побіч "Правди" другим часописом з всеукраїнським характером (а першим літературним). В останніх роках вибивається навіть на перший плян.

В 1880 р. став виходити у Львові ще оден український часопис, політичного характеру, що з часом вибився на чоло всеї української преси і став провідним орґаном українського міщанства в Галичині. Це—"Діло". "Діло" оснував Вол. Барвінський, а надав ім'я брат його Ол. Барвінський. Назвав так для протиставлення москвофільському "Слову".

З початку, в 1880—82 р.р. "Діло" появлялося тільки два рази на тиждень. В роках 1883—87 виходило вже три рази. Від 1888 р. виходить щодня.

ДЛЯ ЗДОРОВЛЯ ДІВЧАТ

МАЮЧИ на прикметі поліпшення стану здоровля дівчат у віці 12 до 20 років, Шікаґовська Рада Соціяльних Установ видала брошурку, в якій подає 17 правил щодо корисних для здоровля навичок:

1. Треба пити воду наще вранці і в часі між їдженням.

2. Чистити зуби двічі в день.

3. Купатися бодай два рази в тиждень.

4. Правильне випорожненя без медицини.

5. Чисте повітря і відповідна температура (около 68 ступнів підчас праці, 50 ступнів або менше в час спання).

6. Що найменш пів години в русі на дворі кожного дня.

7. Добре допасовані черевики з пригожими запятками.

8. Запобігати перестудженню та іншим хоробливим станам.

9. Їсти три рази в день в правильний час.

10. Здоровий сніданок (приміром: молоко або какао, овочі, збіжева страва, тост).

11. Відповідна перекуска (лонч) в полудне (приміром: зупа або гаряча страва, хліб з маслом, або сендвичі, овочі або салад).

12. Не вживати чаю, кави, тютюну ані інших подражників.

13. Бодай оден сирий салад щодня і одну варену городовину крім бараболі.

14. Бодай пів кварти молока, як напиток або в страві.

15. Не їсти між обідами, за виїмком свіжих овочів, молока або звичайного мороженого на дві години перед обідом.

16. Йти вчасно спати. Спання що найменш вісім годин.

17. Плекати життерадісне, сміливе розположення духа. Не подаватися на надмірну втому (дражливість, "їсти годі від втоми", "завжди втомлення).

Ів. Франко

КУЛЬТУРА СЕРЕДНІХ ВІКІВ

(Продовження)

І. Середні віки.

Тут уживання роскошів непогамоване та не вязане ніякими приписами моралі, там важка покута, аскетичне каяння та терпіння. Ті дикі, непочаті, а величезними силами наділені душі не знали, що то значить зупинятися на половині дороги, панувати над собою чи то в злому, чи в доброму. Вони потребували зверхньої гальми, пана та володаря, якому б могли віддавати свої сили та пориви, за якого відвічалністю могли-б давати попуск своїй натурі. В обсягу світських, політичних інтересів таким володарем і такою опорою їх свідомости був князь, король, цісар—загалом найвисший феодальний пан. Але сього мало. Їх душа, виведена з рівноваги дісгармонією їх варварських традицій і їх християнської віри, потребувала також зверхньої, видимої опори, регулятора, живого паравана і зверхника. Таким зробився епископ римський, папа, отець, від самого Бога наділений властю вязати й розрішати те, чого не може звязати ані розрішити ніяка людська власть, ніякий людський розум. Папа на полі духових інтересів те саме, що цісар на полі світських інтересів. Він оден наділений необмеженою властю; инші духовники, епископи та прелати мають лише стілько власти, скілько він їм дасть, володіють лише силою його вповажнення і затвердження. Але при

тім папа зарівно як і цісар мають ту найвисшу власть не завдяки своїм особам, а лише як репрезентанти верховної над цілим світом власти Риму. Рим—голова світа, володар душ і тіл, відбитка творця на землі.

Roma caput mundi, regit orbis frena rotundi. Він панує над світом силою відвічного божого присуду. Сам Бог спровадив Енея, побожного героя, з руїни Трої і велів йому заснувати Рим, так само як сам Бог спровадив сюди зверхника апостолів, св. Петра, і велів йому 25 літ кермувати відси кораблем Христової церкви і запечатати свою науку своєю кровю. Євангеліє і Христові слова обернені до Петра, це непохитний фундамент духовної власти Риму; Вірґілій і його Енеїда, це високий і так само непохитний фундамент світського верховодства Риму. І він, хоч не освічений Христовою вірою, мав обяви святого Духа й пророкував про народження Христа, тим то його слова й поеми набирають в середніх віках великого, на пів канонічного значіння.

Папство й цісарство, це два лиця верховної власти Риму над світом, два мечі уділені Богом Римові. Але якіж мають бути їх обопільні відносини? Беручи історично нема ніякого сумніву, що до самого кінця VIII. віку папи ані не думали рівнати себе в цісарями. Вони чули себе так само цісарськими підданими як і инші епископи. Карло Великий прийшов до Риму як необмежений володар, він велів папі зложити на перед присягу, а потім велів йому коронувати себе. Він затвердив даровизну на користь папи, вчинену

його батьком Піпіном, але розумів цю даровизну як ленно, як користування з доходів певної країни, але не як творення окремої папської держави. Щоб іще наглядніше показати, що вважає римську цісарську корону атрибутом своєї власти, а не чим иншим, він сам коронує свойого сина на цісаря—не в Римі, а в Аквісґрані. Але історія повернула на инший шлях. Протягом IX. віку на панськім престолі засіли оден по одному мужі здібні, енергічні, а Карлові наступники були переважно недоумки та слабодухи. Папство здобувало собі чим раз більшу силу й повагу; рівночасно з тим утверджується погляд, що римське цісарство, це панування поперед усього над Римом, що римську корону можна одержати лише в Римі і лише з рук папи. Відси лиш оден крок до погляду, що папа може кому хоче дати, а кому не хоче не дати ту корону, що папська власть вища цісарської, що цісар є цісарем лише з власти й надання папи, що світський меч властиво— слуга духовного.

Папство мало всякий інтерес в тім, піддержувати такий погляд і угрунтовувати його всякими способами. Найвигідніший і найпростіший спосіб був— фальшування документів. Ще в VIII. віці, зараз по першій даровизні земель, які надав папі Піпін Малий, повстає в Римі фальшований документ про те, що буцім то вже Константин великий зараз по приняттю християнства наділив папу землями, і що отже Піпінова даровизна не була чимось новим та нечуваним, але лише відновленням первісної Константинової даровизни.

Наука і Поступ

Вільгельм Оствальд

МОНІСТИЧНА ПРОПОВІДЬ ПРО МОЛИТВУ

ОДНІЙ із багатьох дискусій, що я їх мав із моїм колєґою теольоґом про питання світогляду, заявив він мені одного разу: "Що-б ви й не казали, *сила молитви* існує, я це можу посвідчити на підставі власного досвіду. Як я хорий і втомлений, тоді щира й віддана молитва може мене піднести з цього настрою й дати мені нову енергію та нову радість життя". Хоча я не придавав фільософічним поглядам мого поважного давного колєґи особливого наукового значіння, то все таки не маю найменшої причини, сумніватися у щирости його слів. Я навіть приймаю як певне, що описані ним наслідки молитви існують, тим більше що і багато инші люди оповідають і свідчать про подібні наслідки молитви.

Коли я одначе розважу зі становища природознавця ті враження, які роблять такі свідоцтва, себто коли я їх очищу від усього містичного, надприродного й специфічно релігійного, то прихожу до висліду, що молитва відповідно до своєї щирости та духового стану молячого ділає в найліпшім випадку приблизно так, як глибокий спокійний сон, що ущасливленого ним покріплює, успокоює та додає йому бадьорости до нової праці.

Наслідки молитви одначе не рівні для всіх. Є вони ріжні. Здебільшого можна їх порівнати з наркозою, що їх дає алькоголь, опіюм або гашиш. Ось оден тільки приклад. Історія середновічних хрестоносних походів подає нам велику силу дуже добре засвідчених фактів, як через проповідь і молитву по ній великі маси людей охоплював непоборимий фанатизм, що нищив всяку иншу думку людини та підбивав духа людини на цілком означені погляди й діла. Тимто думаємо, що молитва в своїм наслідку поборює неспокійний, сумний та безенергійний духовий стан людини і відвертає не тільки її свідоме думання, але також і ввесь її настрій на инші погляди й почування, що не пригноблюють, але відсвіжують і оживляють людину. В цьому лежить позитивне і цінне в наслідках молитви. З другого боку молитва має і негативні, себто лихі наслідки. Вона концентрує волю людини в оден бік, обмежує або цілком відбирає їй можність і силу розважного думання та робить її фанатичною, себто робить її цілком сліпою на всі нормальні, особливо соціяльні аргументи.

Ми моністи не маємо нічого, що можнаби порівнати з молитвою вірующих християн, могамеданців або инших релігійних сект. Ввиду одначе того, що молитва має також без сумніву й добрий вплив, вважаємо потрібним і цінним, докладніше прослідити, на чому полягає молитва і її вплив. Це в кожнім разі буде не безінтересно.

Молитва повстала без сумніву із знахорських формул при замовлюваннях і чарах старого сує-

віря у примітивних народів. Люди уявляли собі, що певні слова мають особливу силу і що вони впливають наче якийсь непереможний примус на того, до кого вони звернені. Такі уявління були дуже поширені. Де їх джерело? Найправдоподібнішим видається мені, що буденні впливи заклику, в котрим звертається одна людина до другої, щоби вона перервала свою роботу та звернула свою увагу на неї, дають *психологічну основу* для уявління про чародійні формули. Тому що в той спосіб одно слово може принаймні моментально мати вплив на дію инших, то примітивні люди, в котрих дуже слабо розвинене почуття причиновости (каузальности), поширюють цей досвід заклику та придають певним закликам (замовлюванням) не обмежений вплив. На кожний випадок цей погляд мусить мати також і відповідну загальну причину, бо він надзвичайно поширений і загальний. В християнській релігії а саме в десять заповідях знаходимо виразні сліди цеї віри в чари, як у забороні, не взивати божого імени на дармо, або в иншій забороні, не робити собі з нього образу. Бо як відомо, в цих примітивних часах добачували в робленню образу в богів засіб, через котрий можна мати владу над тим богом, що його образ представляє. При заклинаннях і чарах, що ще по нинішний день практикуються у деяких закутках Европи, в дуже багатьох випадках послугуються такими образками в тій самій вірі, що їх мали давні примітивні люди. А у запокійних службах божих і парастасах та подібних молебнях католицької церкви маємо

рівнож ще дуже багато очевидних останків того уявління, що через певні слова й речення можна мати непоборимy силу на істоти, на котрі через їх висшу силу не можна мати впливу.

У християн, що культурно стоять висше, особливо у протестантів перемінилося це безпосереднє й примітивне розуміння впливу молитви в більш духовий і психольогічний. Вони готові признати, що через молитву *безпосереднього* впливу на Бога не можна осягнуту. В одній дискусії, що в великій мірі є поучаюча, звернено увагу з боку вірних на те, що правдивий християнин у тому, чого він бажає в молитві від Бога, мусить захована відповідний *такт*, що він напримір не може просити Бога, аби його зломана нога *моментально* стала здорова. Цей такт молячого скаже йому, щоби він оминав у молитвах природозаконні неможливости і щоби його просьби не переступали межі мислимого й можливого.

Факт, що віруючі християне стали послугуватися словом *такт* у цьому звязку—надзвичайно поучаючий та говорить томи про їх переконання і погляди. Як відомо, ми вживаємо слово такт на означення того, що оминаємо прикрі, ображаючі, невигідні або небажані справи супроти тих, з котрими зносимося. Иншими словами: Такт у християнській молитві полягає в тому, що християнин не просить Бога о всякі такі річи, котрих він напевно сповнити не може. До таких річей належать по переконанню віруючих ті, що противляться законам природи або їх нарушують. Такт наказує радше просити лише о такі річи,

про котрі віруючий може сказати в повним науковим сумлінням, що їх Бог дійсно може вислухати й приняти. На ділі одначе Бог є цілком у всіх річах безсильний і безвпливовий, бо в дійсности треба вважати *кожну подію без виймку* цілком природозаконно обґрунтованою і означеною. А що з другого боку природонауковий світогляд із конечністю веде до такого або що найменше подібного розуміння річей і явищ, то з цього ясно, *що оба світогляди, релігійний і природонауковий зі собою абсолютно погодити не можна*. Це є факт, який законами льогіки ніяк оспорити не можна.

Що одначе лишилося у свідомости новочасного, віруючого, культурного християнина з молитви? На це дає нам відповідь відома приповідка що її знають всі мови: біда вчить молитися (як трівога то до бога). Як людина не бачить виходу з яких небудь трудноців або клопотів і почувань, як ненастанні депримуючі думки про них, та сумні уявління ломлять її духову опірну силу—вони можуть вкінці довести аж до неврастенії або до подібних хоріб, тоді молитва по змозі правильно повторювана й повна віддання приносить психічну полегшу. Психольогічно полягає цей наслідок на тому, що віруюча людина в молитві з великою силою (інтензивністю) заглиблюється в протилежні уявління а саме в уявління помочі, полегші, визволення, себто в думку повну радости і надії, через котрі проганяє вона з своєї голови сумні й пригнобляючі уявління. Цей спосіб психольогічного самооброблювання (авто-

суґестії) має відповідно до вправи й до спосібности дуже ріжний успіх. Одначе без сумніву він тим більший, чим частіше й правильніше уживається цей автосуґестій.

Про наслідки молитви оповідають особливо приклонники так зв. "Christian Science". Через духові вправи молитвою, що показались успішними, вони концентрують всю свою увагу на радісні майбутні уявління, так що їх можна порівнати з лїченням хорого через зручного лікаря при помочи ґіпнотизму, котрий старається прогнати з його свідомости непріємні й пригноблюючі уявління та дати йому дійсно радісний настрій, евфорію, як лікарі це називають. При молитві отже ходить о ніщо инше, як о правильну й систематичну самовмову віруючого христіянина, котрий є легко податний на її вплив через свій світогляд. Коли з цього боку молитва через її вплив знаходить у віруючого христіянина (або инших приклонників релїґійних сект) своє життєве оправдання, то з другого боку не можна не звернути уваги на те, що цей вплив молитви інституції (церкви) та її професіонали і чиновники (попи) надуживають і використовують у своїх своєкорисних цілях.

Чого може вчитись моніст із цих фактів?

Він не знає жадної висшої істоти, про котру він бувби переконаний, що вона може самовільно мішатися у його долю. Через те не має для його тої духової безпосередної нитки, того простого контакту, що їх мають усі ті для своїх психольоґічних екзерціцій (вправ), котрі моляться.

Нам, свідомим моністам, не остає ніщо инше як *високо й свідомо держати свого духа*, та все концентрувати його на такі уявління, що дають нам красу, радість і щастя та відштовхувати всі протилежні їм, що нищать нашу життєву енерґію.

Кожній поодинокій людині є властиве в особливо важких хвилях її життя почуття абсолютної безпомічности. Не дармо уважає Шлєрмахер*) джерелом і змістом релїґії *почуття просто лихої залежности*, себто повної нездібности, власною силою змінити свою долю Це почуття безпомічности належить безоглядно *поборювати* як рецидив атавістичних відносин минулости. І кожна поодинока людина в таких випадках повинна як культурна людина вважати своїм обовязком, це почуття по змозі в собі знищити, хоч і — легко це сказати, тяжше перевести. Одначе я смію сказати з власного досвіду, що показав мені, як це можна зробити, щоби конечні річи, котрі на перший погляд видаються просто страшні, проявні або невиносимі, приняти як свої коли з гори ми є рішені, викинути все дрібне мізерне й бідне з наших переконань і з нашого поведення супроти инших людей. Коли релїґійна людина зі свого фаталізму, що необхідно є звязаний з релїґійним почуванням, черпає силу в молитві до Бога, то моніст робить просто навпаки. *Зі свого енерґізму*, з того переконання, що все, що є добре й гарне, це тільки може зробити людина, черпає моніст силу свого хотіння.

Не брак одначе й засобів, щоби в хвилях, ко-

*) Німецький фільософ.

ли опановують нас чорні думки й чорний настрій, піднести нашого духа до світла, до ясного, сонячного дня. До цих засобів належать *мистецькі* враження, що їх дає нам музика, театр а також спорт і т. п. Та найпевнішим засобом, щоби позбутися чорного, пригнобляючого нас настрою, це *книжка*, це *лектура*, що все ділає на нас наше природне лікарство. Розуміється, маємо на увазі не всяку лектуру а таку, в котрої можемо чогось навчитися, що нам щось дає, або ушляхетнює нашого духа. В тій мірі, як таким способом учимося жити все свідоміше й свідоміше, молитва стає для людини чимось абсолютно *зайвим*. Так люди, що все своє думання й чуття вибудували не моністичній основі не тільки теоритично, але й практично, дуже відріжняються від инших людей незнищимою погідністю свого духа. Це є дійсний практичний ідеал, що стає перед кожним із нас та має ту велику користь, що до його можемо наближитися постепенно аж до повного осягнення.

Увага від перекладчика. Як із цеї проповіди виходить, автор її має на думці тільки людей, що **дійсно** моляться, себто таких, котрих молитва є на скрізь щира, глибока, віддана тій істоті надприродній а заразом фіктивній, до котрої вони звертаються Таких людей є не багато. У нас, в наших людей, молитва стала просто привичкою, або бездушним папляннням слів—всі молитви у нас проголошуються в церковно-славянській мові, котрих вони навіть не розуміють. Та не тільки на ділі зійшла молитва у наших вірующих людей до такої механічної привички, але й серед попів наших дуже мало є таких, що справді моляться з переконання. Здебільша це урядники тої інституції, що її називаємо церквою, й котрі все, що належать до їх уряду, отже й молитву, практикують як своє ремесло, з котрого жиють і котре приносить їм дохід і виск.

Howard S. Ross

ОСТРОВ ПРИНЦА ЕДВАРДА
(PRINCE EDWARD ISLAND)

УБИЛЬЦІ цього острова, навіть будучи в чужій далекій стороні, на запит про своє місце уродження завжди відповідають з гордощами, що вони родилися "на Острові". Коли-ж хто позволить собі запитати: "На якім острові?" Так почуєте: "А хиба-ж вам незнаний Остров Принца Едварда?"

Індіяне звали цей остров "Іпейґвіт", що значить—спочиваючий на филях. Підчас французької окупації він носив назву "Остров св. Івана", а коли прийшли Анґлійці—здебільша Шотляндці—остров дістав свою теперішню назву в честь князя Кенту, батька королихи Вікторії.

Населення має цей остров душ біля 89 тисяч. Простір здатної для управи землі становить около оден міліон акрів, і місцями це є дійсно вельми урожайний ґрунт. Гарно родиться там картопля та ріжна городовина, а насінні помідори йдуть у великій скількости й до Спол. Держав. В годівлі худоби замітним є факт, що вона тут майже свобідна від пошесних хвороб.

Клімат, що й в усіх приморських провінціях, тут дуже сприятливий, багато погідних днів, а літо замітне відсутністю спеки.

Остров пригожий головно для рибалства; в його річках та в сусіднім морі велика обильніст всякої риби, остриць, раків та инших черепашних мор-

ських тварин. Сорок років тому експортовано звідсіль 60 тисяч бочок остриць щорічно, але в останніх роках цей експорт поменшився дуже сильно—на приблизно три тисячі бочок щорічно.

Літом прибуває на остров багато туристів, що любуються гарними краєвидами, живучи у вигідно уряджених готелях та на фармах.

Одною з важніших індустрій місцевого населення є годівля лисиць, що в сприятливім підсонню острова дістають гарну шерсть а через те й попит на свої шкіри в кожушанім промислі.

Освітня справа поставлена на острові дуже високо; доволі тут для потреб місцевої людности початкових і середніх шкіл, а для вищої освіти є університет і одна колеґія. Вийшла з них ціла низка визначних у своїх професіях людей, між ними колишній голова найвищого суду Канади, Сер Луїс Дейвіс; д-р Джекоб Ґулд-Шурмен, що протягом кількох років був президентом Корнельського університету а тепер займає становище американського амбасадора в Німеччині; Р. С. Лі, оден з визначних гідравлічних інжінірів на американському континенті, і другі.

Відкриття цього острова сталося було в 1534 році підчас побуту на водах заливу св. Лаврентія французької експедиції під проводом Жака Картіе.

Головним містом острова і столицею цієї провінції є Шарлоттавн—місто з великою скількістю гарних публичних і приватних будинків, серед яких визначається старий "Колоніяльний Будинок". В ним радить провінціональний парлямент, і тут відбувалися вперше наради так званих батьків конфедерації, що дали в результаті обєднання цілої Канади в одну "домінію" — в одноцілу частину Британської імперії в Північній Америці.

ДЕЩО ПРО КАНАДУ

З важніших перших подій в Канаді.

1605 р.—перше колонізаційне підприємство, як Де Понтрікор поселився з ґуртом Европейців в Порт Роял.

1608 р.—Квебек став першою постійною оселею білих людей в Канаді. В тім році побудовано в Порт Роял першу католицьку церкву в Канаді.

1663 р.—отворено в Квебеку перший канадійський суд.

1665 р. переведено перший перепис людности.

1672 р.—Фронтенак став першим ґубернатором Канади.

1721—перша почтова лінія в Канаді в між Квебеком і Монтреалом.

1752, 28-го березня почала виходити перша ґазета в британській Північній Америці—The Halifax Gazette.

1768 р.—Лорд Дорчестер, перший анґлійський ґубернатор Канади.

1792 р.—в червні відбулися перші вибори в Канаді.

Накімські Печери.

Канада славиться між іншим своїми Накімськими Печерами, що знаходяться поблизу Ґласір в Британ Колумбії. Ці печери є велитенських розмірів і повстали внаслідок акції води. Учені припускають, що вода довершила цього діла в надрах гір около 38,400 літ тому назад.

ВСЯЧИНА

До 375-их роковин смерти Рабеле.

Цього року, в дні 9-го квітня, минуло 375 літ з часу смерти визначного французького письменника-сатирика — Франсуа Рабеле (François Rabelais). Він помер в 1553 році, а рік його народження непевний—між 1483 а 1495.

Вивчившись на попа, Рабеле перейшов відтак в лікарську професію, а крім того вивчив кілька мов, права, астрономію, ботаніку, хемію і взагалі ознайомився з усіма науками свого часу.

Його головний твір, що зеднав йому світову славу, це сатиричне оповідання-роман "Неморальне життя Ґарґантюа-Пантаґрюеля", в якім Рабеле висміває звичаї середньовічнього суспільства.

25-ліття існування більшовицької партії.

В дні 30-го липня, 1928, партія російських більшовиків (що виросла в теперішній Комуністичній Інтернаціонал) святкувати-ме 25-ліття свого існування, що почалося на II. З'їзді Російської Соціял-Демократичної Робітничої Партії, який відбувся в часі від 30-го червня до 23-го серпня, 1903 р., в Брюкселі і Лондоні.

Найстарша жінка.

Найстаршою жінкою в світі вважають Ірену Козоріс, що живе в грецькім селі Меґальополіс і має 112 років. Та можливо, що е де в світі й інші так само старі жінки.

Простір континентів.

Окремі части світу або континенти мають такий простір в квадратових милях: Европа—3,750,000; Азія—17,000,000; Африка—11,500,000; Північна Америка—8-000,000; Південна Америка—6,800,000; Австралія і Океанія—3,450,000; Підбігунові Области—5,000,000. Разом—55,500,000 квадратових миль.

Громові бурі.

По обчисленням метеорологів, в світі бувае щодня пересічно 44,000 громових бур, або 16 міліонів на протязі одного року.

Перстені Сатурна.

Перстені планети Сатурн складаються з малих місяців, що обертаються довкола цьої планети і знаходяться так близько оден від другого, що виглядають неначе одноцілі перстені.

Волосся Вашинґтона.

В 1781 році Джордж Вашинґтон обдарував нюйорського патріота Гемильтона Фиша жмутком волосся зі своеї голови і ця памятка оставала в родині Фішів аж до наших часів. В травні ц. р. перейшла на власність нюйорського міського музею.

Капелюх Наполеона.

В травні ц. р. продано в Парижі на ліцитації оден з капелюхів Наполеона за $15,000. Покупцем був оден багатий французький офіцер.

Мозок Леніна.

З Парижа повідомляли, що в цілі наукових дослідів учені покраяли мозок Леніна на 31,000 частинок, які покладено на шкляних підставах для мікроскопічних студій.

РАДОЩІ І МУДРОЩІ

Час праці

Наставник до робітника, що завжди приходить пізно: "Ти знаеш, коли тут робота починається?"

Робітник: "Не знаю, бо завжди, коли прийду, то вже всі працюють".

Природне й людське.

Учитель пробував пояснити дітям в першій клясі ріжницю між творами природи і творами людини. "Ану подумайте—каже він—і скажіть, що е найважнішим твором чоловіка?"

Мала дівчинка, що її родичі видимо мали багато клопотів щодо засобів прожитку, відповіла поважно: Його найважнішим твором е прожиток для родини".

Китайська справа.

Кажуть, що в літі прийде мабудь до нової кризи в горожанській війні в Китаю. Знатоки передбачують, що коли це станеться, то ця війна і для них самих перестане бути зрозумілою.

Збирач.

"Яка ваша професія?"—питае суддя арештованого.

"Я збирач".

"Збирач, а це що таке?"

"На весні збираю на хідниках недогарки з цигареток, в червні збираю суниці, в липні горошок, в зимі гроші в чужих кишенях, а в инший час старе шмаття і залізя".

Єднайте нових передплатників ілюстрованому місячникові 'Новий Світ'!

В ВИДАВ. "НОВИЙ СВІТ" ДІСТАНЕТЕ:

Історія Культури	$2.50
Короткий виклад політичної економії	2.50
Словар чужих слів	2.00
Історія боротьби віри з наукою	1.50
Українсько-анґлійський і анґлійсько-український кишенковий словар	$1.50
Провідник або укр.-анґлійський самоук	$1.50
Історія боротьби праці за визволення	1.25
Азбука Комунізма	1.25
Еволюція в образках	1.00
Комунізм і Христіянство	50
Як попи туманять нарід	50
Страшні тайни монастирських мурів	50
Економічно-політичні проблеми пролетарської диктатури	50
Початковий курс політичної економії	50
Рай і Поступ	40
Наука і Революція	35
Фікція нації і національ. независимости	35
Фабричні розговори про економію	25
Ціна крови.	25
Кароль Маркс, його життя і діяльність	25
Земля обітована	20
Роскази про сили природи, часть І.	25
Маркс про диктатуру пролетаріяту	20
Марксізм і Дарвінізм	20
Природознавство	15
Біологія	15
Введенє в національну економію	15
Розвиток соціялізму від утопії до науки	15
Як фармер може дістати весь плід своєї праці	15
Розмова про фізику	15
Україна як обєкт міжнародної контрревол.	10
Роскази про сили природи, часть ІІ.	10
Як Галичан втягнули в контрреволюцію	10
Сучасне становище сільського господарства на Україні	10
Американський робітник, сценічна картина з амер. життя в 3. відслонах	10
Людське суспільство в передістор. розвитку	10
Боротьба за існованє	10
Хто такі комуністи і причта про воду	10
Межи людиною та машиною	5
Фармер і робітник	5
Диктатура пролетаріяту	5
Три Інтернаціонали	5

Замовлення шліть на адресу:

NOWYJ SWIT

Box 1092, Montreal, Canada

Друкарська помилка.

В ч. 3. "Н. С." в статті В Оствальда на ст. 86, в рядках 6 і 4 в долини надруковано "Демократ"; має бути: Демокріт.

М. І. АНТОНОВИЧ

АГЕНТ КОРАБЕЛЬНИХ КАРТ

Спровадить зі Старого Краю до Канади вашу родину, приятелів або знайомих. Вистарає для них легальне позволення на приїзд до Канади і т. п.

M. J. ANTONOVYCZ

2311 HOGAN ST. - - MONTREAL, QUE.

МІСЯЧНІ ЗБОРИ Відділу Кан. Ліги Робітничої Оборони в Монтреалі відбудуться в понеділок 2. липня, 1928, в год. 8.30 вечером в Принц Артур Галі Число 8, 29 Prince Arthur St. East.

Щонедільні Пікніки

Роб. Тов. Брат. Ном. в Монтреалі відбуваються в лісі Lachine Rapids

Беріть трамвай Notre Dame Ville Emard No. 36 і їдьте до кінця лінії. Ідіть просто до лівого мосту

ЧИТАЙТЕ "УКРАЇНСЬКІ ЩОДЕННІ ВІСТИ"

'У.Щ.В.' це одинока часопись в Злучених Державах, яка дійсно і щиро обороняє інтереси укр. працюючого люду і виховує в читачів клясову свідомість.

Недільне число „Вістей" виходить на вісім сторін друку, з багатим ріжнородним матеріялом і з ріжними ілюстраціями.

Річна передплата 9 дол., на чверть року $2.50. Адресуйте:

UKRAINIAN DAILY NEWS

17 East 3rd Street, New York, N.Y., U.S.A.

НОВА КНИЖКА

ЖИТТЯ І ПОСТУП

160 сторін друку—з 36-ма ілюстраціями.
Памятні роковини, оповідання, наукові статті.

Правдоподібна людина з перед 500,000 літ тому назад

Ціна прим. 25ц.; 6—$1.25; 12—$2.25; 25—$4.50.

Видання "Нового Світу" в Монтреалі.

Друкарня 'Новий Світ' в Монтреалі

TELEPHONE: LANCASTER 1361

Виконує всякі друкарські роботи, які тільки входять в обсяг друкарської штуки, гарно і точно. Для сталих костомерів, товариств і для провінції 15 і 25 процент опусту.

Чи ваш товариш, приятель або сусід вже стали передплатниками культурно-освітнього ілюстрованого місячника "Новий Світ"?

ВИПРОДАЖ КНИЖОК!

ТІЛЬКИ ЧЕРЕЗ ЛІТНИЙ СЕЗОН

50 процентт опусту на всіх книжках. Книжки зазначені "*" 35 процент опусту (50 і 35ц. опусту на кожнім однім долярови).

*Нарис Економічної Ґеоґрафії, з 44. мапами	60
Календарі "Новий Світ" з р.р. 1917-18	60
Підземне Царство, з 65 образками	50
Практична Утопія	50
*Проти Смерти, оповідання М. Ірчана	50
*В Буринах (М. Ірчана)	50
Царська Росія і українська справа	50
Нарис передісторичних подій, з 30 обр.	40
Ілюстрований Альманах "Новий Світ"	40
*Місто в небезпеці, переклад з французького	40
Літературно-Науковий Ілюстр. Збірник	40
Ілюстрована Робітнича Читанка	35
Що є в Біблії? і християнство перед Христом	30
*Життя і Поступ, з 39-ма ілюстраціями	25
*Червоний Кобзар, роб.; фарм. пісні і поезії	25
Розвиток людства, з 4 обр.	25
Гумористичний Календар з 1913	25
Як повстав світ? і Старий Завіт, з 22 обр.	20
Смерть Франка, поема В. Бобинського	10
Чому позичати віру	10
Інквізиційні суди	10
Жінка і соціяльне питання	10
З історії Соціялізму, з 4 образками	10
Робітнича Читанка, часть II.	10
Відокремлення Галичини	10
Велике Місто, поезії М. Тарновського	10
Важне питання	5
Три Інтернаціонали	5

Книгарням і кольпортерам значний опуст

Ще нині пишіть на адресу:

NOWYJ SWIT

Box 1092 **Montreal, Canada.**